

Overgang Wet persoonsregistraties naar Wet bescherming persoonsgegevens

Mw. mr. drs. M.J. Dontje

Vooruitlopend op een Compact-themanummer gewijd aan de gevolgen van de overgang van de Wet persoonsregistraties naar de Wet bescherming persoonsgegevens wordt in dit artikel een overzicht gegeven van de belangrijkste verschillen tussen de oude en de nieuwe privacywet. In het themanummer dat in de loop van 2000 zal verschijnen, wordt nader ingegaan op de gevolgen van een aantal van deze verschillen.

Inleiding

Het (gewijzigde) wetsvoorstel voor de Wet bescherming persoonsgegevens¹ (hierna: WBP) is op 23 november 1999 bij de Eerste Kamer ingediend.² Het wetsvoorstel geeft uitvoering aan de uit oktober 1995 daterende Europese privacyrichtlijn³ en vervangt de huidige privacywet, de Wet persoonsregistraties (hierna: WPR). De wet had uiterlijk drie jaar na vaststelling van de richtlijn, op 24 oktober 1998 derhalve, in nationale wetgeving moeten zijn omgezet. Het wetsvoorstel heeft, evenals zijn voorganger de WPR, een lange voorbereidingstijd gekend. Op 14 februari 1998, bijna tweeënhalf jaar na de vaststelling van de richtlijn en een half jaar voordat de richtlijn in wetgeving omgezet had moeten zijn, werd het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. Daarnaast heeft de behandeling door de Tweede Kamer eenentwintig maanden in beslag genomen. De reden waarom de voorbereiding en de behandeling van het voorstel lang hebben geduurd, ligt ten eerste in het feit dat het gecompliceerde materie betreft, waarbij de Memorie van Toelichting van tweehonderd pagina's meer vragen dan antwoorden heeft opgeleverd. Voorts heeft de lobby van het Nederlandse bedrijfsleven ertoe geleid dat het voorstel op een aantal punten is gewijzigd, hetgeen tijdens de behandeling in de Tweede Kamer weer tot vragen, en daarmee vertraging, heeft geleid. Ook de kritiek van het bedrijfsleven dat de wet (te) hoge administratieve lasten tot gevolg zou hebben, heeft bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer tot vertraging geleid.

Nu het voorstel dan uiteindelijk in november 1999 aan de Eerste Kamer is doorgezonden, komt het tijdstip waarop de WBP in werking zal treden dan toch eindelijk in zicht. Aan de hand van een aantal onderwerpen wordt in dit artikel een overzicht gegeven van de belangrijkste onderdelen van de WPR en de WBP en van de verschillen tussen de huidige en de toekomstige privacywet.

De volgorde van de te behandelen onderwerpen correspondeert met de volgorde waarin deze onderwerpen in de WBP worden behandeld. Aan het eind van sommige paragrafen is een tabel opgenomen waarin de verschillen

tussen de WPR en de WBP nogmaals kort worden herhaald. De onderwerpen zijn:

- * Reikwijdte wet – definities
- * Toepasselijkheid wet
- * Toelaatbaarheid aanleg persoonsregistratie – verwerken persoonsgegevens
- * Beveiliging
- * Gevoelige gegevens – bijzondere gegevens
- * Gedragscode
- * Aanmeldingsplicht – vrijstelling van melding
- * Voorafgaand onderzoek
- * Rechten geregistreerden – betrokkenen
- * Aansprakelijkheid
- * Privacyfunctionaris
- * Sancties
- * Internationaal: doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen
- * Overgangsregeling.

Reikwijdte wet – definities

De reikwijdte van de wet wordt in sterke mate bepaald door de inhoud van de definities van de wet. Een deel van de terminologie uit de WPR wordt in de WBP vervangen door nieuwe termen. In sommige gevallen is er sprake van inhoudelijke wijzigingen, in andere gevallen leidt de wijziging in terminologie niet tot een verandering van de betekenis van een begrip.

Persoonsgegevens

Zowel de WPR als de toekomstige WBP heeft betrekking op 'persoonsgegevens'. Hoewel de definitie van dit begrip in de WBP anders luidt dan in de WPR, wordt geen inhoudelijke wijziging van het begrip beoogd. Persoonsgegevens zijn gegevens betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon. Geïdentificeerd houdt in dat de naam van de persoon op wie de gegevens betrekking hebben, bekend is. Identificeerbaar betekent dat de naam van een natuurlijk persoon op wie de gegevens betrekking hebben, redelijkerwijs kan worden achterhaald. Indien het achterhalen van de naam van een persoon op wie gegevens betrekking hebben wel mogelijk is, maar zeer veel tijd en/of geld kost, is geen sprake van een identificeerbare persoon. Gegevens die medebepalend zijn voor de wijze waarop de betrokken persoon in het maatschappelijk verkeer wordt beoordeeld of behandeld, moeten als persoonsgegevens worden aangemerkt. Het begrip persoonsgegevens moet niet te eng worden uitgelegd, ook het gegeven dat een persoon voor een bepaald bedrijf werkt is bijvoorbeeld een persoonsgegeven.

1) De officiële benaming van het wetsvoorstel is Regels inzake bescherming van persoonsgegevens.
2) EK, 1999-2000, 25 892, nr. 92. Dit artikel gaat uit van de tekst van het gewijzigd voorstel van wet, zoals dat aan de Eerste Kamer is verzonden. De tekst van het wetsvoorstel is te raadplegen via www.overheid.nl onder officiële publicaties.
3) Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, PbEG, 23 november 1995, L 281/31-50.

Object regelgeving: persoonsregistraties versus verwerking van persoonsgegevens

In de WPR is het object van regelgeving de ‘persoonsregistratie’, dat wil zeggen een verzameling van persoonsgegevens die betrekking heeft op meerdere personen. Alleen indien van meerdere personen persoonsgegevens worden verzameld, is dus sprake van een persoonsregistratie. De WPR is toepasselijk vanaf het moment waarop sprake is van een persoonsregistratie. Persoonsgegevens die (nog) geen deel uitmaken van een groter geheel, van een registratie, vallen (nog) niet onder de normering van de WPR. In de WBP is het centrale begrip de ‘verwerking van persoonsgegevens’ (indien hierna wordt gesproken van gegevensverwerking(en) dan wordt hiermee verwerking van persoonsgegevens bedoeld). De WBP omschrijft de verwerking van persoonsgegevens als ‘elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bewerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens’ (art. 1 onder b WBP). Een opsomming die blijkens de zinsnede ‘waaronder in ieder geval’ niet uitputtend bedoeld is.

Gegevensverwerking betreft het gehele proces dat persoonsgegevens doormaken vanaf het moment van verzamelen tot het moment van vernietigen. Ten opzichte van de WPR leidt dit tot een uitbreiding van de reikwijdte van de wet. Ten eerste heeft dit tot gevolg dat ook de geautomatiseerde⁴ verwerking van persoonsgegevens van een enkele persoon onder het bereik van de WBP valt. Het opslaan van persoonsgegevens op een chipkaart vormt bijvoorbeeld een gegevensverwerking (TK, 1997-1998, 25 892, nr. 3, p. 52). Of deze uitbreiding belangrijke gevolgen heeft voor de praktijk valt te betwijfelen. In de meeste gevallen zal sprake zijn van verwerking van gegevens van meerdere personen. Ten tweede wordt de werkingsfeer van de wet uitgebreid in die zin dat ook de fase van gegevensverzameling, bestaande uit het vragen en verkrijgen van gegevens, onder de WBP valt. De werking van de WPR begint op het moment van het vastleggen van persoonsgegevens. Gegevens die zijn verzameld maar nog niet zijn vastgelegd, vallen niet onder de normering van de WPR. Het praktische gevolg van deze verandering is ten eerste dat voorafgaand aan het verzamelen van persoonsgegevens reeds het doel van de verzameling moet vaststaan (zie hierna de paragraaf ‘Toelaatbaarheid aanleg persoonsregistratie – verwerken persoonsgegevens’). Ten tweede heeft het consequenties voor het moment van aanmelding van de verwerking bij de toezichthouder (nu Registratiekamer, in de toekomst College bescherming persoonsgegevens genaamd) dan wel een eventueel aangestelde privacyfunctionaris (zie hierna de paragraaf ‘Aanmeldingsplicht – vrijstelling van melding’). Ten slotte heeft de uitbreiding van de werkingsfeer tot de fase van gegevensverzameling gevolgen voor het moment waarop de betrokkene geïnformeerd dient te worden omtrent de verwerking van zijn gegevens (zie hierna de paragraaf ‘Rechten geregistreerden – betrokkenen’).

Iedere losse verwerking van persoonsgegevens valt onder de werking van de WBP. De definitie van verwerking van persoonsgegevens spreekt van ‘elke handeling of elk geheel van handelingen’. Niet alle voorschriften van de wet zijn echter van belang voor iedere losse verwerking. Zo kunnen verschillende verwerkingen (verzamelen, opslaan, gebruik, verstrekking aan derden) die plaatsvinden ten behoeve van één of meer samenhangende doeleinden als eenheid worden beschouwd en kan worden volstaan met één aanmelding.

Overigens geldt dat zowel de WPR als de WBP niet van toepassing is op verwerkingen van persoonsgegevens voor uitsluitend persoonlijk of huishoudelijk gebruik.

Handmatige bestanden

Zowel de WPR als de WBP is van toepassing op handmatig aangelegde bestanden, onder voorwaarde dat deze bestanden een samenhangend geheel vormen en systematisch toegankelijk zijn. Het vereiste van samenhang ziet met name op de inhoud van een bestand, deze moet zijn gestructureerd volgens bepaalde criteria. De toegankelijkheidseis houdt in dat gegevensverzamelingen een duidelijke met het oog op raadpleging aangebrachte structuur bezitten, bijvoorbeeld alfabetisch-lexicografisch. Het verschil tussen de WPR en WBP is dat onder de WBP voor dergelijke handmatige gegevensverzamelingen een algemene vrijstelling van de meldingsplicht bij de Registratiekamer/het College bescherming persoonsgegevens geldt.⁵

Houder versus verantwoordelijke

De WPR spreekt van de ‘houder’ van een persoonsregistratie. De houder is degene die zeggenschap heeft over de registratie, dat wil zeggen degene die bevoegd is het doel, de inhoud en het gebruik van de registratie te bepalen en die beslist over de aanleg en de beëindiging van een persoonsregistratie. De WBP gebruikt in plaats van het begrip houder het begrip (voor de verwerking) ‘verantwoordelijke’. De inhoud van de begrippen is echter dezelfde.

Geregistreerde versus betrokkene

Omdat, zoals hierboven uiteengezet, het object van regelgeving niet langer ‘registratie’ maar ‘verwerking’ is, wordt degene van wie persoonsgegevens worden verwerkt in de WBP niet meer aangeduid als ‘geregistreerde’ maar als ‘betrokkene’. Ook deze wijziging heeft geen inhoudelijke consequenties.

Bewerker

Een externe partij, dat wil zeggen niet tot de organisatie van de houder/verantwoordelijke behorend, die ten behoeve van die houder/verantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt. Een processing-center is een voorbeeld van een bewerker.

4) De definitie van bestand (art. 1 onder c) luidt: ‘elk gestructureerd geheel van persoonsgegevens, ongeacht of dit geheel van gegevens gecentraliseerd is of verspreid is op een functioneel of geografisch bepaalde wijze, dat volgens bepaalde criteria toegankelijk is en betrekking heeft op verschillende personen’. In tegenstelling tot geautomatiseerde verwerkingen is de WBP alleen van toepassing op papieren bestanden indien die betrekking hebben op meerdere personen.
5) Tenzij de verwerking is onderworpen aan voorafgaand onderzoek door het (toekomstige) College bescherming persoonsgegevens, zie art. 27 lid 2 WBP.

Registratiekamer versus College bescherming persoonsgegevens

De naam Registratiekamer wordt gewijzigd in College bescherming persoonsgegevens (hierna: Cbp). Hiervoor is gekozen omdat de WBP zich niet richt op registraties, maar op de verwerking van persoonsgegevens. Bovendien bleek de ‘oude’ naam verkeerde associaties op te wekken bij degenen die niet/minder goed bekend waren met haar werk en werd die naam door degenen die bekend waren met haar werk als ‘niet juist gekozen’ bestempeld.

Reikwijdte - definities	WPR	WBP
a. Persoonsgegevens	Gegevens betreffende geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen	Idem
b. Object regelgeving: persoonsregistratie versus verwerking van persoonsgegevens	Persoonsregistratie: moet op meerdere personen betrekking hebben	Verwerking van persoonsgegevens: 1. ook gegevens over een enkele persoon zijn persoonsgegevens 2. verwerking begint bij het verzamelen van persoonsgegevens
c. Handmatige bestanden	Geen algemene vrijstelling van de meldingsplicht	Algemene vrijstelling van de meldingsplicht
d. Houder versus verantwoordelijke	Houder: degene die bevoegd is het doel, de inhoud en het gebruik van de registratie te bepalen	Verantwoordelijke: idem
e. Geregistreerde versus betrokkene	Geregistreerde: degene wiens persoonsgegevens worden vastgelegd in een persoonsregistratie	Betrokkene: idem, met dien verstande dat het de verwerking van persoonsgegevens betreft
f. Bewerker	Externe partij die ten behoeve van de houder gegevens verwerkt	Idem, maar dan ten behoeve van de verantwoordelijke
g. Registratiekamer versus College bescherming persoonsgegevens	Registratiekamer	College bescherming persoonsgegevens

Toepasselijkheid wet

De WPR is ten eerste van toepassing op een zich in Nederland bevindende persoonsregistratie en ten tweede op een persoonsregistratie die zich weliswaar niet in Nederland bevindt, maar waarvan de houder in Nederland is gevestigd en de geregistreerden in Nederland gevestigd zijn (art. 47 WPR). In het eerste geval wordt aangeknoopt bij de plaats van de registratie, in het tweede geval bij de vestigingsplaats van de houder en de vestigingsplaats van de geregistreerden.

In tegenstelling tot de situatie onder de WPR speelt de vestigingsplaats van de betrokkenen bij de toepasselijkheid van de WBP geen enkele rol. De WBP knoopt in eerste instantie aan bij de vestigingsplaats van de verantwoordelijke. Vinden verwerkingen plaats in het kader van de activiteiten van een in Nederland gevestigde verantwoordelijke, dan is de WBP van toepassing op die verwerkingen (art. 4 lid 1 WBP). In welk land de ver-

werkingen plaatsvinden (bij geautomatiseerde verwerkingen, waar informatiesystemen zich bevinden), in Nederland, in de EU of daarbuiten, is niet relevant. In de situatie waarin de verantwoordelijke buiten de EU is gevestigd, wordt aangeknoopt bij de locatie waar de verwerkingen plaatsvinden (art. 4 lid 2 WBP). Indien verwerkingen van persoonsgegevens plaatsvinden in Nederland door of ten behoeve van een verantwoordelijke die buiten de EU is gevestigd, is de WBP van toepassing. De (buiten de EU gevestigde) verantwoordelijke mag alleen persoonsgegevens in Nederland verwerken indien hij in Nederland een verantwoordelijke voor de naleving van de WBP aanwijst. Door middel van dit stelsel wordt bereikt dat alle gegevensverwerkingen in de EU en verwerkingen door in de EU gevestigde verantwoordelijken onder het bereik van de EU-privacywetgeving vallen. Zo wordt voorkomen dat verantwoordelijken de EU-regelgeving kunnen ontlopen door zich buiten de EU te vestigen.

Toepasselijkheid wet	WPR	WBP
De wet is van toepassing op	<ol style="list-style-type: none"> 1. zich in Nederland bevindende persoonsregistraties; 2. persoonsregistraties die zich niet in Nederland bevinden, maar waarvan de houder in Nederland is gevestigd en de geregistreerden in Nederland gevestigd zijn 	<ol style="list-style-type: none"> 1. verwerkingen, waar ook ter wereld, van persoonsgegevens door een in Nederland gevestigde verantwoordelijke; 2. verwerkingen van persoonsgegevens in Nederland door een buiten Nederland gevestigde verantwoordelijke

Toelaatbaarheid aanleg persoonsregistratie – verwerken persoonsgegevens

De materiële vereisten waaraan elke vorm van gegevensverwerking moet voldoen, krijgen onder de WBP een andere systematiek. Dit brengt deels aanscherpingen, deels versoepelingen met zich mee.

Onder de WPR moet een persoonsregistratie voor een bepaald (art. 4 lid 1) toelaatbaar (art. 4 lid 1 en 2) doel worden aangelegd. Toelaatbaarheid houdt in dat het doel waartoe een persoonsregistratie wordt aangelegd, rechtmatig moet zijn (niet in strijd met de wet, openbare orde of goede zeden) en dat het doel een redelijk belang van de houder moet dienen. Een registratie mag alleen gegevens bevatten die rechtmatig zijn verkregen en in overeenstemming zijn met het doel waarvoor de registratie is aangelegd (art. 5 lid 1 WPR). Voorts dient de juistheid en volledigheid van de gegevens te worden bevorderd (art. 5 lid 2 WPR). Ten slotte dient het gebruik van de gegevens verenigbaar te zijn met het doel van de registratie (art. 6 lid 1 WPR).

Onder de WBP dienen gegevens in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze te worden verwerkt. Waarbij behoorlijk op het algemene beginsel van behoorlijk bestuur uit het publiekrecht (relatie overheid en burger) slaat en zorgvuldig op de onrechtmatige daad uit het Burgerlijk Wetboek, het privaatrecht (relatie tussen burgers en/of bedrijven onderling). Persoonsgegevens moeten voorts voor een bepaald doel (of

doeleinden) worden verzameld. Dat doel dient welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd te zijn (art. 7 WBP). Welbepaald houdt in dat de doelomschrijving voldoende duidelijk moet zijn. Uitdrukkelijk omschreven houdt in dat alvorens tot gegevensverzameling wordt overgegaan conform artikel 27 WBP aanmelding moet hebben plaatsgevonden (uiteraard tenzij de gegevensverzameling op grond van art. 29 WBP is vrijgesteld van aanmelding). Het verzamelen van gegevens is alleen dan gerechtvaardigd indien de verzameling op één of meer van de zes limitatief opgesomde gronden voor gegevensverwerking rust zoals omschreven in artikel 8 WBP (art. 8 is een uitwerking van ‘gerechtvaardigd’ in art. 7 WBP).

Artikel 8 WBP stelt dat persoonsgegevens slechts mogen worden verwerkt indien dat:

- geschiedt met de ondubbelzinnige toestemming van de betrokkene;
- noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, of voor het nemen van precontractuele maatregelen naar aanleiding van een verzoek van de betrokkene en die noodzakelijk zijn voor het sluiten van een overeenkomst;
- noodzakelijk is om een wettelijke verplichting na te komen waaraan de verantwoordelijke onderworpen is;
- noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene;
- noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het betreffende bestuurs-

Toelaatbaarheid gebruik gegevens	WPR	WBP
Algemene norm	Geen	In overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze (art. 6)
Doelspecificatie/doelbinding m.b.t. het verzamelen van gegevens	Aanleg van een registratie voor een bepaald doel (art. 4 lid 1)	Verzameling van gegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden (art. 7). Het doel van de verwerking moet vaststaan vóórdat persoonsgegevens worden verzameld!
Toelaatbaarheid van het doel	Het doel waartoe een persoonsregistratie wordt aangelegd, moet rechtmatig zijn (niet in strijd met de wet, openbare orde of goede zeden) en een redelijk belang van de houder dienen (art. 4 lid 2 respectievelijk lid 1)	Gegevensverwerkingen moeten gebaseerd zijn op één of meer van de zes limitatief opgesomde gronden voor toelaatbare gegevensverwerking uit art. 8
Kwaliteit verzamelde gegevens	Een registratie mag alleen gegevens bevatten die rechtmatig zijn verkregen en in overeenstemming zijn met het doel waarvoor de registratie is aangelegd, voorts dient de juistheid en volledigheid van de gegevens te worden bevorderd (art. 5 lid 1 en 2)	Verzamelde gegevens dienen toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig en voorts juist en nauwkeurig te zijn (art. 11 lid 1 en 2)
Doelbinding m.b.t. gebruik/verdere verwerkingen van gegevens	Het gebruik dient verenigbaar te zijn met het doel van de registratie (art. 6 lid 1)	Elke verdere verwerking dient op één van de zes gronden van art. 8 WBP te zijn gebaseerd. Verdere verwerkingen mogen niet onverenigbaar zijn met de doeleinden waarvoor de gegevens zijn verkregen (art. 9 lid 1)
Bewaartermijn	Geen specifieke eis neergelegd in de wet	Gegevens niet langer bewaren in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor de gegevens worden verwerkt (art. 10 lid 1)

- orgaan dan wel het bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt;
- f. noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt, tenzij het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene, in het bijzonder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, prevaleert.

Naar verwachting zullen met name de eerste, de tweede en de laatste grond vaak als grondslag voor gegevensverwerking worden gebruikt.

Er mogen niet meer gegevens worden verzameld dan door de betreffende grondslag is toegestaan en de gegevens moeten bovendien toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig zijn (art. 11 lid 1 WBP). Bovendien moeten de gegevens juist en nauwkeurig zijn (art. 11 lid 2 WBP). Voor alle verdere verwerkingen geldt dat die moeten kunnen steunen op één of meer van de eerdergenoemde gronden voor gegevensverwerking van artikel 8 WBP en niet onverenigbaar mogen zijn met de doeleinden waarvoor de gegevens zijn verkregen (art. 9 lid 1 WBP). In artikel 9 lid 2 WBP zijn enkele (niet limitatief bedoelde) criteria opgesomd die in de beoordeling kunnen worden betrokken of in een specifiek geval sprake is van (on)verenigbaarheid. Ook voor de verdere verwerking gelden de 'kwaliteits'eisen van artikel 11 WBP. Ten slotte mogen de gegevens niet langer worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor de gegevens worden verwerkt (art. 10 lid 1 WBP).

Beveiliging

Zowel onder de WPR als onder de WBP rust op de houder/verantwoordelijke en de bewerker de verplichting passende beveiligingsmaatregelen te treffen. De WPR legt deze verplichting rechtstreeks op aan de bewerker (art. 8 WPR); de WBP verplicht de verantwoordelijke erop toe te zien dat de bewerker afdoende beveiligingsmaatregelen treft. Zowel de WPR als de WBP eist de implementatie van technische en organisatorische maatregelen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies en aantasting van gegevens alsmede tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van die gegevens. In de WBP is expliciet opgenomen dat de beveiligingsmaatregelen er mede op gericht zijn onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen. Hiermee doelt de wet op toepassing van zogenaamde Privacy Enhancing Technologies (PET). In het te verschijnen Compact-themanummer inzake de WBP wordt nader ingegaan op PET.

Gevoelige gegevens – bijzondere gegevens

Onder de WPR is bij Algemene Maatregel van Bestuur (hierna: AMvB), in het Besluit gevoelige gegevens, voor een aantal categorieën gegevens uitgewerkt in welke gevallen ze mogen worden vastgelegd in een persoonsregistratie. Onder de WBP geldt als hoofdregel dat het verwerken van bijzondere gegevens (de WBP spreekt van

bijzondere in plaats van gevoelige gegevens), dat wil zeggen gegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, lidmaatschap van een vakvereniging, strafrechtelijke gegevens en/of gegevens betreffende onrechtmatig of hinderlijk gedrag, is verboden tenzij anders bepaald in artikel 17 t/m 24 van de wet. De behandeling van de uitzonderingen op de hoofdregel van het verbod tot verwerking van bijzondere gegevens zou in het kader van dit artikel te ver strekken.

Gedragscode

In een gedragscode wordt vrijwillig op sectorniveau nadere uitwerking gegeven aan de in de wet neergelegde regels. Zo zijn bijvoorbeeld gedragscodes tot stand gebracht voor uitzendbureaus, banken, verzekeraars, marktonderzoekbureaus, handelsinformatiebureaus en wervings- en selectiebureaus. De Nederlandse WPR heeft model gestaan voor de regeling van de gedragscode zoals die in de Europese privacyrichtlijn is vastgelegd. De regeling onder de WBP is dan ook niet wezenlijk anders dan de bestaande WPR-regeling.

Aanmeldingsplicht – vrijstelling van melding

De WPR verplicht een houder uit de private sector een persoonsregistratie door middel van een aanmeldingsformulier (art. 24 lid 2 WPR) aan te melden bij de Registratiekamer (art. 24 lid 1 WPR). De registratie moet voorts voor eenieder ter inzage worden gelegd en bekend worden gemaakt (art. 24 lid 4 WPR). De op te nemen gegevens zijn vermeld in de tabel aan het eind van deze paragraaf. Voor persoonsregistraties in de publieke sector dient een privacyreglement te worden vastgesteld (art. 19 lid 1 WPR) dat voor eenieder ter inzage moet worden gelegd en bekend moet worden gemaakt (art. 19 lid 2 WPR). De Registratiekamer moet schriftelijk worden geïnformeerd over het doel en de aard van de registratie en het vastgestelde privacyreglement (art. 19 lid 2 WPR). Daar het onder de WPR gemaakte onderscheid tussen de publieke en private sector in de WBP komt te vervallen, komt de reglementsplicht voor de publieke sector te vervallen en geldt voor beide sectoren dezelfde regeling betreffende de aanmelding van gegevensverwerkingen. Artikel 28 WBP geeft een opsomming van de gegevens die moeten worden verstrekt bij de aanmelding. Er hoeven minder gegevens te worden aangemeld dan onder de WPR. In de tabel hieronder is weergegeven welke gegevens moeten worden aangemeld. De beschrijving van de beveiligingsmaatregelen, onderdeel 6 van de mededeling, is overigens niet opneembaar.

Vanaf het moment waarop sprake is van een persoonsregistratie is de WPR toepasselijk en dient tevens te worden voldaan aan de aanmeldingsplicht. Omdat het in de WBP gehanteerde begrip verwerking ook betrekking heeft op het verzamelen, dient de aanmelding onder de WBP eerder plaats te vinden, namelijk vóórdat tot (geautomatiseerde) verwerking wordt overgegaan (art. 27 lid 1 WBP). Een ander reeds genoemd verschil ten opzichte van de WPR is dat handmatige verwerkingen onder de WBP in beginsel niet hoeven te worden aangemeld.

Onder de WPR vindt aanmelding altijd plaats bij de Registratiekamer. Aanmelding onder de WBP vindt plaats bij het College bescherming persoonsgegevens dan wel, indien deze is ingesteld, bij de privacyfunctionaris (art. 27 lid 1 WBP) (zie de paragraaf ‘Privacyfunctionaris’).

Onder de WPR dient iedere registratie te worden aangemeld (private sector) dan wel dient voor iedere registratie een reglement te worden opgesteld (publieke sector). Een verwerking van persoonsgegevens, het object van regelgeving onder de WBP, omvat ‘elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens’ (art. 1 onder b WBP). In het kader van de meldingsplicht onder de WBP betekent dit dat voor verwerkingen die als een ‘geheel van handelingen’ kunnen

worden aangemerkt, met één aanmelding kan worden volstaan. Als verwerkingen voor hetzelfde doel (of dezelfde doeleinden) plaatsvinden, kunnen de verwerkingen gauw als eenheid worden beschouwd.

Evenals onder de WPR stelt ook de WBP dat bij AMvB kan worden bepaald dat bepaalde categorieën van gegevensverwerkingen vrijgesteld zijn van de meldingsplicht. De vrijstellingen zijn aan bepaalde voorwaarden, vastgelegd in het Besluit genormeerde vrijstelling, gebonden. De bestaande vrijstellingen onder de WPR zullen ook onder de WBP van toepassing zijn. Daarnaast wordt onder de WBP bij AMvB uitbreiding van het aantal vrijstellingen beoogd.

Aanmeldingsplicht - vrijstelling van melding	WPR	WBP
Onderscheid in sectoren	Onderscheid publieke/private sector, respectievelijk reglements- en aanmeldingsplicht	Onderscheid naar sector is komen te vervallen: voor beide sectoren geldt meldingsplicht
Te verstrekken gegevens	<ol style="list-style-type: none"> 1. NAW-gegevens houder en eventuele (externe) bewerker; 2. doel(einden) van de registratie; 3. soorten van gegevens die in de registratie worden opgenomen en wijze waarop deze worden verkregen; 4. gevallen waarin opgenomen gegevens worden verwijderd; 5. categorieën van personen of instanties waaraan gegevens worden verstrekt; 6. soorten gegevens die aan de onder 5 bedoelde personen of instanties worden verstrekt; 7. personen of instanties die rechtstreekse toegang tot registratie hebben, het doel waarvoor zij die toegang hebben en de gegevens die zij mogen raadplegen; 8. eventuele verbanden, inclusief de aard daarvan, tussen de registratie en andere gegevensverzamelingen; 9. wijze waarop geregistreerden gebruik kunnen maken van hun recht op kennisgeving en verbetering alsmede van hun recht op mededeling van gegevensverstrekkingen aan derden (protocol); 10. hoofdlijnen van het beheer 	<ol style="list-style-type: none"> 1. NAW-gegevens verantwoordelijke; 2. doel(einden) verwerking; 3. beschrijving van de categorieën van betrokkenen en omtrent hen te verwerken (categorieën van) gegevens; 4. (categorieën van) ontvangers aan wie gegevens kunnen worden verstrekt; 5. voorgenomen doorgiften van gegevens naar landen buiten de EU; 6. omschrijving van de voorgenomen beveiligingsmaatregelen
Terinzagelegging/bekendmaking	Terinzagelegging door houder van privacyreglement/aanmeldingsformulier op zijn adres en op ‘overige plaatsen waar hij het contact met de geregistreerden onderhoudt’ (artt. 19 lid 2 en 24 lid 4); bekendmaking van privacyreglement/aanmelding (artt. 19 lid 2 en 24 lid 4)	Geen terinzagelegging en bekendmaking van aanmeldingsformulier
Moment aanmelding	Op moment waarop sprake is van een persoonsregistratie	Vóórdat tot (geautomatiseerde) verwerking wordt overgegaan (art. 27 lid 1)
Instantie aanmelding	Aanmelding vindt plaats bij de Registratiekamer (art. 24 lid 1) door middel van een aanmeldingsformulier (art. 20 lid 2)	Aanmelding vindt plaats bij het College bescherming persoonsgegevens dan wel, indien deze is aangesteld, de privacyfunctionaris (art. 27 lid 1)
Registratie/handeling of geheel van handelingen	Eén aanmelding per registratie	Eén aanmelding per ‘handeling of geheel van handelingen’
Vrijstelling melding	Vrijstellingen vastgelegd in Besluit genormeerde vrijstelling	Uitbreiding van de vrijstellingen ten opzichte van de WPR (art. 29)

Voorafgaand onderzoek

Voor bepaalde categorieën van gegevensverwerkingen introduceert de WBP een verplichte controle voordat tot gegevensverwerking mag worden overgegaan. Dit voorafgaand onderzoek bestaat uit het kenbaar maken van de voorgenomen verwerking aan het Cbp en de bevoegdheid van het College om een nader onderzoek naar de verwerking in te stellen (art. 32 lid 1 en 3 WBP). De verantwoordelijke mag pas overgaan tot gegevensverwerking nadat hij van het Cbp bericht heeft ontvangen dat niet tot nader onderzoek wordt overgegaan dan wel nadat het nader onderzoek is afgerond.

Drie categorieën van gegevensverwerkingen, vastgelegd in artikel 31 lid 1 WBP, moeten in elk geval aan het Cbp worden gemeld. Het betreft ten eerste het gebruik van persoonsnummers (bijvoorbeeld sofinummers, maar ook bankrekeningnummers) voor een ander doel dan waarvoor ze specifiek zijn bestemd (art. 31 lid 1 onder a). Zulks omdat aan de hand van persoonsnummers eenvoudig koppelingen tot stand kunnen worden gebracht met andere gegevensverwerkingen waarbij ook gebruik wordt gemaakt van het betreffende nummer en op die manier veel informatie over personen kan worden vergaard. Ten tweede geldt de verplichting tot voorafgaande melding indien een verantwoordelijke persoonsgegevens verzamelt op grond van eigen waarneming zonder dat de betrokkene daarvan op de hoogte is, omdat het informeren van de betrokkene onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning kost (art. 34 lid 4) dan wel vanwege andere belangen op onoverkomelijke bezwaren stuit (art. 43). De verplichte voorafgaande melding vormt een compensatie voor het niet-informeren (art. 31 lid 1 onder b). Ten slotte is voorafgaand onderzoek mogelijk indien de verantwoordelijke, voorzover deze niet valt onder de Wet particuliere beveiligingsorganisatie en recherchebureaus, strafrechtelijke gegevens of gegevens betreffende onrechtmatig of hinderlijk gedrag verwerkt ten behoeve van derden (art. 31 lid 1 onder c). Bij AMvB kunnen aanvullende categorieën van verwerkingen aan de verplichting van een voorafgaand onderzoek worden onderworpen (art. 31 lid 3 WBP).

In de Wet bescherming persoonsgegevens wordt de kennisgevingsverplichting aangescherpt.

Rechten geregistreerden – betrokkenen

De rechten die aan geregistreerden/betrokkenen toekomen vormen een belangrijk onderdeel van de WPR en de WBP. Deze rechten resulteren in verplichtingen aan de kant van de houder/verantwoordelijke. Hier volgt een kort overzicht van die rechten en de daaruit voortvloeiende verplichtingen.

Kennisgeving (informatieplicht)

Onder de WPR rust op de houder van een persoonsregistratie de verplichting de geregistreerde binnen vier weken nadat voor het eerst gegevens over hem in een registratie zijn opgenomen, hiervan schriftelijk op de hoogte te brengen (art. 28 lid 1 WPR). De houder moet een aanduiding geven van het doel van de registratie en de NAW-gegevens van de houder moeten worden vermeld. Mededeling kan achterwege blijven indien de geregistreerde ‘weet of redelijkerwijs kan weten dat een dergelijke opname heeft plaatsgevonden’ (art. 28 lid 2 onder a WPR).

De WBP leidt tot een aantal wijzigingen met betrekking tot de kennisgevingsplicht. Ten eerste wordt in de WBP de kennisgevingsverplichting aangescherpt. Het bestanddeel ‘redelijkerwijs kan weten’ komt te vervallen. Alleen in het geval de betrokkene ‘op de hoogte is’ van de gegevensverwerking hoeft geen mededeling aan die betrokkene te worden gedaan. Ten tweede is in de WBP opgenomen dat de verantwoordelijke in bepaalde gevallen naast informatie over diens identiteit en het doel van de gegevensverwerking tevens aanvullende informatie aan de betrokkene dient te verstrekken, wil er sprake zijn van een rechtmatige gegevensverwerking. Deze nadere informatie dient te worden verstrekt ‘voorzover dat gelet op de aard van de gegevens, de omstandigheden waaronder zij worden verkregen of het gebruik dat ervan wordt gemaakt, nodig is om tegenover de betrokkene een behoorlijke en zorgvuldige verwerking te waarborgen’ (artt. 33 lid 3 en 34 lid 3 WBP). Een eis die in de praktijk nadere invulling zal moeten krijgen.

Ten slotte bestaat er verschil tussen de WPR en de WBP ten aanzien van het moment waarop de betrokkene over de gegevensverwerking dient te worden geïnformeerd (dit kwam al ter sprake bij het object van regelgeving bij de bespreking van de reikwijdte van de WBP). De WBP maakt onderscheid naar de wijze van verkrijging van gegevens. Gegevens kunnen worden verkregen bij de betrokkene zelf (art. 33 WBP) of op een ‘andere wijze’, waarbij gedacht kan worden aan informatievergaring via een derde of door middel van eigen observatie (art. 34 WBP). Worden de gegevens verkregen van de betrokkene zelf, dan dient deze op de hoogte te worden gesteld ‘vóór het moment van de verkrijging’ van de gegevens (art. 33 lid 1 WBP). Aldus wordt de betrokkene in staat gesteld om te toetsen of hij de gevraagde gegevens voor dat specifieke doel wil verstrekken of niet. Een verantwoordelijke kan bijvoorbeeld aan de kennisgevingsplicht voldoen door op het antwoordformulier dat een betrokkene dient in te vullen melding te maken van de verwerking(en). Als gegevens op een ‘andere wijze’ worden verkregen, dan geldt als uitgangspunt dat de informatie moet worden verstrekt ‘op het moment van vastlegging’ (art. 34 lid 1 onder a WBP). Als gegevens zijn verzameld met het oog op verstrekking van die gegevens aan een derde ontstaat de informatieplicht ‘uiterlijk op het moment van de eerste verstrekking’ (art. 34 lid 1 onder b WBP).

Kennisneming van opname/verwerking van persoonsgegevens

De WPR verplicht de houder eenieder die dat vraagt mede te delen of hem betreffende persoonsgegevens zijn opgenomen in een persoonsregistratie. De houder dient, binnen vier weken, op dit verzoek te reageren met een simpel ja dan wel nee (art. 29 lid 1 WPR). Hetzelfde recht (in dit geval betreffende de verwerking van persoonsgegevens) is in de WBP ondergebracht in artikel 35 lid 1.

Kennisneming van opgenomen/verwerkte persoonsgegevens en aanvullende informatie

Indien de houder bevestigend op het verzoek tot kennisneming van opname van persoonsgegevens heeft gereageerd, kan de geregistreerde volgens de WPR bij de houder een volledig overzicht van de hem betreffende persoonsgegevens met inlichtingen over de herkomst van die gegevens opvragen (art. 29 lid 2 WPR). De houder dient binnen acht weken aan dit verzoek te voldoen.

Naast de informatie zoals die onder de WPR door de houder verstrekt moet worden, dient de verantwoordelijke op grond van de WBP tevens een omschrijving te geven van het doel c.q. de doeleinden van de verwerking, de categorieën van gegevens waarop de gegevensverwerking betrekking heeft en de (categorieën van) ontvangers van de gegevens (art. 35 lid 2 WBP). Een tweede verschil met de WPR is dat de verantwoordelijke deze informatie direct met het bevestigende antwoord op de vraag of persoonsgegevens zijn opgenomen, dient te verstrekken. De betrokkene hoeft hiertoe dus geen verzoek meer in te dienen.

Correctie

Dit betreft het recht van de geregistreerde om de houder te verzoeken zijn gegevens te verbeteren, aan te vullen of te verwijderen indien deze gegevens onjuist zijn, niet ter zake dienend zijn of in strijd met een wettelijk voorschrift in de registratie voorkomen (art. 31 lid 1 WPR). De houder is verplicht derden aan wie gegevens zijn verstrekt van deze correctie op de hoogte te stellen (art. 35 lid 1 WPR). Ook de WBP kent het recht van correctie. In de WBP is expliciet opgenomen dat kan worden overgegaan tot het afschermen van gegevens indien verwerking ervan onrechtmatig zou zijn, maar de gegevens toch bewaard moeten worden (bijvoorbeeld met het oog op mogelijke gerechtelijke procedures). Deze mogelijkheid werd, aldus de Memorie van Toelichting (TK, 1997-1998, 25 891, nr. 3 p. 160), ook reeds onder de WPR (art. 31) aanwezig geacht. Evenals de WPR verplicht de WBP de verantwoordelijke derden aan wie gegevens zijn verstrekt, te informeren omtrent de correctie (art. 38 lid 1 WBP).

Protocol

De geregistreerde heeft onder de WPR het recht om meegedeeld te krijgen of, en zo ja, welke hem betreffende persoonsgegevens gedurende het voorafgaande jaar aan derden zijn verstrekt (art. 32 lid 1 WPR). De WBP kent dit recht niet, omdat op iedere partij die persoonsgegevens verkrijgt van een derde de verplichting rust de betrokke-

ne hieromtrent te informeren (zie over een 'andere wijze' van het verkrijgen van persoonsgegevens art. 34 lid 1 onder a WBP). De WBP is als het ware 'proactief'.

Recht van verzet

De WPR kent een soort recht van verzet, namelijk daar waar het verstrekking van NAW-gegevens aan derden betreft (art. 14 lid 2 WPR). De WBP introduceert een speciale procedure voor een betrokkene om zich te verzetten tegen in principe toegelaten gegevensverwerkingen. Het recht van verzet zoals dat in de WBP wordt vastgelegd, kent twee varianten: een algemeen recht van verzet en een recht van verzet dat zich specifiek richt op gegevensverwerkingen ten behoeve van direct marketing. Verzet volgens de eerste variant is mogelijk tegen verwerkingen die zijn gebaseerd op artikel 8 onder e en f (respectievelijk vervulling van een publiekrechtelijke taak van een bestuursorgaan (in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, hierna: AWB) en verwerking in verband met behartiging van een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke, zie hierboven de paragraaf Toelaatbaarheid aanleg persoonsregistratie – verwerken persoonsgegevens). In die gevallen dient een belangenafweging plaats te vinden tussen de belangen van de verantwoordelijke en die van de geregistreerde. In eerste aanleg vindt die belangenafweging plaats door de verantwoordelijke (art. 40 lid 2 WBP). Indien de verantwoordelijke het verzet niet gerechtvaardigd acht, kan de betrokkene de rechter om een beslissing vragen. Afhankelijk van het feit of de verantwoordelijke een bestuursorgaan is (art. 8 onder e WBP) dan wel tot de private sector behoort (art. 8 onder f WBP) wendt de betrokkene zich tot de bestuursrechter dan wel de arrondissementsrechtbank (zie artt. 45 en 46 WBP). De betrokkene kan zich ook tot het Cbp wenden met een verzoek tot bemiddeling of advies dan wel, indien deze is ingesteld, gebruikmaken van een geschillenbeslechtsingsregeling ingesteld op grond van een gedragscode ten aanzien waarvan door het Cbp een verklaring is afgegeven als bedoeld in artikel 25 lid 1 WBP (art. 47 WBP). Binnen zes weken nadat de betrokkene bericht heeft ontvangen dat de behandeling van de zaak door het Cbp dan wel de geschillenbeslechtsingscommissie is beëindigd, kan de betrokkene zich alsnog tot de rechter wenden.

In geval van verwerking ten behoeve van direct marketing heeft de betrokkene een absoluut geldend recht van verzet. De betrokkene moet ook op dit recht worden gewezen. Artikel 41 voorziet in een regeling waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen verwerking van persoonsgegevens voor direct marketing-doeleinden van de verantwoordelijke zelf (voor eigen gebruik derhalve) en verwerking van die gegevens ten behoeve van een derde. In het eerste geval dient de verantwoordelijke telkens wanneer deze reclameboodschappen verstuurt aan betrokkenen die betrokkenen te wijzen op het hen toekomende recht van verzet (art. 41 lid 4). Op de reclame zelf dient de verantwoordelijke aan te geven hoe de betrokkene verzet kan aantekenen. In het tweede geval dient algemene bekendmaking in de pers plaats te vinden, bijvoorbeeld via één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen (art. 41 lid 3). Bij regelmatige verstrekking van persoonsgegevens aan derden of gebruik daarvan ten behoeve van en voor rekening van derden,

Rechten geregistreerden/ betrokkenen	WPR	WBP
a. Kennisgeving	Binnen 4 weken geregistreerde informeren omtrent doel van de registratie en identiteit (+ adres) van houder, tenzij de geregistreerde 'weet of redelijkerwijs kan weten dat een dergelijke opname heeft plaatsgevonden' (art. 28 lid 1 en 2)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Indien gegevens rechtstreeks van de betrokkene worden verkregen 'vóór het moment van verkrijging' (art. 33 lid 1); 2. indien gegevens op een andere wijze worden verkregen 'op het moment van eerste vastlegging' (art. 34 lid 1 sub a); 3. indien gegevens zijn verzameld om ze te verstrekken aan derden 'uiterlijk op het moment van eerste verstrekking (art. 34 lid 1 sub b) <p>1, 2 en 3 zijn niet van toepassing indien de betrokkene reeds op de hoogte is van de gegevensverwerking</p>
b. Kennisneming van opname/ verwerking van persoonsgegevens	Binnen 4 weken geregistreerde op diens verzoek informeren of zijn persoonsgegevens in een persoonsregistratie zijn opgenomen (art. 29 lid 1)	Idem (art. 35 lid 1)
c. Kennisneming van opgenomen/ verwerkte persoonsgegevens en aanvullende informatie	Indien persoonsgegevens zijn opgenomen (op het verzoek om kennisneming van opname is bevestigend gereageerd) kan de geregistreerde verzoeken om informatie over de opgenomen gegevens. Op verzoek daartoe dient de houder de geregistreerde binnen 8 weken een volledig overzicht van de hem betreffende persoonsgegevens met inlichtingen over de herkomst van die gegevens te verschaffen (art. 29 lid 2)	Indien persoonsgegevens worden verwerkt, dient de verantwoordelijke direct (i.t.t. de regeling zoals die onder de WPR geldt hoeft de betrokkene daartoe geen verzoek in te dienen) een overzicht van de opgenomen persoonsgegevens, met inlichtingen over de herkomst, te verschaffen. Bovendien dient informatie te worden verschaft omtrent het doel c.q. de doelen van de verwerking, de categorieën van gegevens waarop de gegevensverwerking betrekking heeft en de (categorieën van) ontvangers van de gegevens (art. 35 lid 2)
d. Correctie	Verzoek tot het verbeteren, aanvullen of verwijderen van persoonsgegevens indien, na inzage, blijkt dat opgenomen gegevens onjuist zijn, niet ter zake dienend zijn of in strijd met een wettelijk voorschrift in de registratie voorkomen (art. 31 lid 1)	Idem, er is echter expliciet vastgelegd dat gegevens kunnen worden afgeschermd indien verwerking onrechtmatig zou zijn (art. 36 lid 1)
e. Protocol	De houder dient bij te houden aan welke derden gedurende het voorafgaande jaar persoonsgegevens van welke geregistreerden zijn verstrekt (art. 32 lid 1)	In verband met de op een gegevensverkrijger rustende verplichting betrokkene te informeren omtrent verkrijging (art. 34 lid 1 onder a) vervalt deze verplichting
f. Recht van verzet	Art. 14 lid 2 geeft geregistreerde het recht houders te verzoeken verstrekking van zijn NAW-gegevens aan derden achterwege te laten (dit recht is in de WPR niet benoemd als 'recht van verzet')	<ol style="list-style-type: none"> 1. Algemeen recht van verzet: belangenafweging belang verantwoordelijke (en eventuele derde) en betrokkene (art. 40); 2. direct marketing: recht van verzet geldt absoluut (art. 41)

dient die bekendmaking ten minste eens per jaar plaats te vinden.

Aansprakelijkheid

De WPR bevat (artt. 9 en 10) een aansprakelijkheidsregeling. De houder en bewerker zijn aansprakelijk indien zij in strijd met de WPR handelen. Op de houder rust een risicoaansprakelijkheid: ook als de schade niet aan de houder kan worden toegerekend, is deze aansprakelijk. De bewerker is aansprakelijk voorzover schade is ontstaan als gevolg van zijn werkzaamheden. Het belangrijkste verschil tussen de WPR en WBP ten aanzien van aansprakelijkheid is dat de WPR geen risicoaansprakelijkheid kent. Indien de verantwoordelijke kan bewijzen dat de schade niet aan hem kan worden toege-

rekend, wordt hij ontheven van zijn aansprakelijkheid. De bewijslast hieromtrent berust bij de verantwoordelijke (er is dus sprake van omkering van de bewijslast). Ook de bewerker heeft deze mogelijkheid (artt. 49 en 50 WBP). De bepalingen bevatten dwingend recht. Dit houdt in dat afwijkende bepalingen in overeenkomsten nietig zijn.

Toezicht

Registratiekamer – College bescherming persoonsgegevens

De bevoegdheden van de Registratiekamer worden onder de WBP uitgebreid. Het Cbp heeft de bevoegdheid om nader onderzoek te doen naar verwerkingen met bij-

zondere risico's (zie hierboven de paragraaf 'Voorafgaand onderzoek'). Voorts worden de sanctionerende bevoegdheden van het College uitgebreid (zie hierna de paragraaf 'Sancties'). Tegenover die uitbreiding van bevoegdheden staat dat de rechtsbescherming tegen beslissingen van het Cbp wordt verbeterd. Besluiten genomen door het Cbp worden aangemerkt als besluiten in de zin van de AWB, waartegen derhalve bezwaar en beroep kan worden aangetekend.

Privacyfunctionaris

In de artikelen 62 t/m 64 WBP wordt een nieuw fenomeen geïntroduceerd: de functionaris voor de gegevensbescherming. Deze privacyfunctionaris heeft tot taak om op onafhankelijke wijze toezicht uit te oefenen op de toepassing van de wettelijke bepalingen uit de WBP binnen een organisatie. Deze vorm van zelfregulering is ontleend aan het Duitse recht. In tegenstelling tot de Duitse regeling is de benoeming van een dergelijke functionaris in de WBP echter facultatief. Een tweede verschil met het Duitse recht is dat de functionaris ook kan worden aangesteld op brancheniveau. Indien een privacyfunctionaris is ingesteld, kan melding van gegevensverwerkingen plaatsvinden bij die functionaris in plaats van bij het Cbp. De benoeming van een privacyfunctionaris laat de toezichthoudende bevoegdheden van het Cbp onverlet. De functionaris is niet een verlengstuk van het Cbp. Er rust geen verplichting op de functionaris om onregelmatigheden te melden bij het Cbp.⁶

Sancties

Onder de WBP krijgt het Cpb de bevoegdheid bestuursdwang toe te passen wanneer naar zijn oordeel in strijd wordt gehandeld met bij of krachtens de wet gestelde verplichtingen. Er wordt aangesloten bij de regeling in de AWB. Het College wordt tevens de bevoegdheid toe-

gekend om een bestuurlijke boete op te leggen indien een verantwoordelijke nalaat een meldingsplichtige gegevensverwerking aan te melden. Indien bestuursdwang of een bestuurlijke boete niet het verlangde effect oplevert, rest de mogelijkheid van strafrechtelijk optreden. De strafrechtelijke sanctie in de WBP sluit aan bij de bestaande regeling in de WPR.

Gegevensverkeer met landen buiten de Europese Unie

In artikel 49 van de WPR wordt de import en export van persoonsgegevens geregeld. Uitgangspunt is dat gegevensexport naar en -import uit persoonsregistraties waarop de WPR niet van toepassing is, in beginsel is toegestaan. Alleen indien bij AMvB is bepaald dat import of export de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden benadeelt, is die import c.q. export verboden (art. 49 lid 2 WPR). Van deze mogelijkheid is overigens tot dusverre geen gebruik gemaakt.

De WBP is gebaseerd op een Europese richtlijn die tot doel heeft om binnen de Europese Unie een bepaald minimumniveau van privacybescherming te realiseren, zodat binnen de EU ongestoord gegevensuitwisseling plaats kan vinden. Binnen de Europese Unie mag het verkeer van persoonsgegevens als gevolg van de richtlijn niet aan beperkingen worden onderworpen. Ten aanzien van import van persoonsgegevens uit landen buiten de EU bevat de WBP geen bepalingen. Wat betreft export van persoonsgegevens naar landen buiten de EU kent de WBP een uitgebreide regeling, dit om te voorkomen dat het regime van de richtlijn wordt ontlopen door gegevensverwerkingen eenvoudig buiten de EU plaats te laten vinden. Die regeling werkt – in het kort – als volgt. Het uitgangspunt is dat doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen alleen is toegestaan indien dat derde land een 'passend beschermingsniveau' biedt (art. 76 lid 1

6) Zie TK, 1998-1999, 25 892, nr. 9.

Gegevensverkeer met derde landen	WPR	WBP
Van toepassing op	alle landen buiten Nederland	alle landen die niet bij de EU zijn aangesloten (derde landen)
Import persoonsgegevens	In beginsel toegestaan (art. 49)	Geen bepalingen
Export persoonsgegevens	In beginsel toegestaan (art. 49)	In beginsel alleen toegestaan indien derde land 'passend beschermingsniveau' biedt (art. 76 lid 1); dit dient de verantwoordelijke per geval te bepalen, bovendien kan Europese Commissie bepalen dat een bepaald land als geheel aan dit vereiste voldoet. Twee uitzonderingen: 1. Zes criteria opgesomd in art. 77 lid 1; 2. Vergunning van de Minister van Justitie (art. 77 lid 2). De Europese Commissie kan: 1. doorgifte naar een bepaald land verbieden (art. 78 lid 2 onder a); 2. bepalen dat een land buiten de EU een passend beschermingsniveau biedt (art. 78 lid 2 onder b); 3. vergunning verstrekt door Minister van Justitie wijzigen dan wel intrekken (art. 78 lid 2 onder c).

Mw. mr. drs. M.J. Dontje is werkzaam bij KPMG EDP Auditors Electronic Commerce te Amstelveen. Haar aandachtsgebied betreft onder meer advisering op het gebied van ICT in het algemeen en e-commerce in het bijzonder. Hiervoor studeerde zij Nederlands Recht (hoofdrichtingen privaatrecht en strafrecht) en Bedrijfseconomie.

WBP). Om te bepalen of hiervan sprake is moeten alle omstandigheden die op de doorgifte van de betreffende persoonsgegevens van invloed zijn, worden beoordeeld. In die beoordeling dient bijvoorbeeld eventuele toepasselijke sectorale regelgeving te worden meegenomen en moet rekening worden gehouden met de aard van de gegevens, het doel (c.q. de doeleinden) en met de duur van de verwerking(en). De verantwoordelijkheid om te bepalen of hiervan sprake is, ligt in eerste instantie bij de verantwoordelijke. Het Cbp kan advies geven. De Europese Commissie kan ten aanzien van een derde land als geheel bepalen dat een passend beschermingsniveau wordt geboden (art. 78 lid 2 onder b WBP).

Wanneer een land geen passend beschermingsniveau biedt in de zin van artikel 76 lid 1 WBP is doorgifte van gegevens niet uitgesloten, maar onderworpen aan nadere regels. Doorgifte is toegestaan indien wordt voldaan aan één of meer van de zes limitatief in artikel 77 lid 1 WBP opgesomde alternatieve criteria. Belangrijke criteria zijn ongetwijfeld de situatie waarin de betrokkene ondubbelzinnig toestemming heeft gegeven voor de doorgifte (art. 77 lid 1 onder a WBP) en de situatie waarin de doorgifte noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst tussen de betrokkene en de verantwoordelijke (art. 77 lid 1 onder b WBP). Voorts kan de Minister van Justitie een vergunning geven voor een doorgifte of een categorie doorgiften van persoonsgegevens naar een derde land (art. 77 lid 2 WBP). De Europese Commissie kan bepalen dat een dergelijke verlenende vergunning ingetrokken of gewijzigd dient te worden (art. 78 lid 2 onder c WBP). Ook kan de Europese Commissie doorgiften naar bepaalde landen verbieden (art. 78 lid 2 onder a WBP). Ten slotte kan de Commissie bepalen dat een land buiten de EU wordt geacht een passend beschermingsniveau te bieden (art. 78 lid 2 onder b WBP).

Op de internationale aspecten van de WBP wordt in het te verschijnen Compact-themanummer over de WBP nader ingegaan.

Overgangsregeling

Artikel 79 WBP voorziet in een overgangsregeling. Binnen een jaar na inwerkingtreding van de WBP moeten bestaande registraties worden aangepast aan de normen van de WBP (art. 79 lid 1 WBP). Betrokkenen hoeven niet te worden geïnformeerd omtrent gegevensverwerkingen die al plaatsvinden op het moment van inwerkingtreding van de WBP.⁷ Registraties die aan de WPR voldeden, kunnen wat betreft hun inhoud ongewijzigd blijven. Alleen indien gevoelige gegevens worden verwerkt, is onder de WBP sprake van een gewijzigd (preciezer) regime. Voor lopende verwerkingen van dergelijke gegevens geldt een overgangstermijn van drie jaar (art. 79 lid 2 WBP). Nieuwe verwerkingen van gevoelige gegevens dienen echter meteen aan de WBP te voldoen.

Conclusie

De Wet bescherming persoonsgegevens leidt ten opzichte van de Wet persoonsregistraties tot een aantal aanscherpingen en een aantal versoepelingen. Als gevolg van het feit dat ook de fase van het verzamelen van persoonsgegevens onder de werkingssfeer van de wet komt te vallen, moet de betrokkene eerder worden geïnformeerd en moeten gegevensverwerkingen eerder worden aangemeld. Daar staat tegenover dat de WBP een algemene vrijstelling van aanmelding voor handmatige bestanden kent. Onder de WBP mogen gegevens slechts worden verwerkt indien die verwerking steunt op één of meer van de zes limitatief in artikel 8 van de wet onderscheiden gronden voor gegevensverwerking. Dit is een aanscherping ten opzichte van de WPR, waar vereist was dat het doel waartoe een persoonsregistratie wordt aangemeld rechtmatig is en een redelijk belang van de houder dient. De regeling van de aanmelding is onder de WBP versoepeld ten opzichte van de WPR. Er hoeven minder gegevens te worden aangemeld, er hoeft geen terinzagelegging en bekendmaking van de aanmelding (c.q. het privacyreglement voor de publieke sector) plaats te vinden en het aantal vrijstellingen zal waarschijnlijk worden uitgebreid ten opzichte van de WPR. Gegevensexport naar landen buiten de EU is in principe alleen toegestaan indien dat land een passend beschermingsniveau biedt. Indien een land hieraan niet voldoet, bestaan echter diverse mogelijkheden om dergelijke gegevensuitwisselingen alsnog legitiem te laten zijn. Ten slotte introduceert de WBP een aantal nieuwe zaken, zoals het recht van verzet, de privacyfunctionaris, het voorafgaand onderzoek door het College bescherming persoonsgegevens, bestuursdwang en de bestuurlijke boetes die kunnen worden opgelegd door het College.

7) In TK 1998-1999, 25 892, nr. 9 wordt hierover het volgende gesteld: 'De bepalingen 33 en 34 zien op de 'verkrijging' van gegevens. De 'verkrijging' wordt geregeerd door de wet die geldt op het moment van die verkrijging.'